

Punkt 11.

Principper for åbning af Østerå gennem byen

2014-2435

By- og Landskabsudvalget og Miljø- og Energiudvalget indstiller, at byrådet godkender, at åbningen af Østerå gennemføres i etaper som en fleksibel løsning.

By- og Landskabsudvalget: Jens Toft-Nielsen bemærker, at man måske bør undlade at lægge Østerå ind over Godsbanearialet, men i stedet forskønne åens forløb igennem Håndværkerkvarteret.

Jens Toft-Nielsen bemærker også, at åen ved Karolinelund kan forblive i sit nuværende trace under Kanalstien, således at dækket over Kanalstien fjernes, og der laves en skråning ind imod Karolinelund, der sikrer rekreativt ophold og håndtering af store regnmængder ved skybrud.

Miljø- og Energiudvalget: Tommy Eggers var fraværende.

Beslutning:

Anbefales.

Mads Duedahl Johansen og Lasse P. N. Olsen var fraværende.

Sagsbeskrivelse

Fagligt er åbningen af Østerå både en Byudviklingsopgave og en Vandmiljøopgave. Derfor er nærværende sag forankret i Miljø- og Energiudvalget og By- og landskabsudvalget.

Byrådet har allerede 2009 taget principiel stilling til at en åbning af Østerå skal gennemføres. Målet på dette tidspunkt, var at sikre en reservation af areal til åbning af Østerå, for herved at skabe mulighed for at tilføre kvalitet til de nye byomdannelsesområder - Godsbanearialet, Karolinelund, Teglgårds Plads og Musikkens Plads og således sikre, at Østerå over tid kan åbnes i et forløb hele vejen fra Gabriel gennem byen til Limfjorden.

Østerå kan således ses som et strategisk vigtigt projekt for byen, idet der kan skabes en helt ny rekreativ stiforbindelse og en kobling mellem to grøn/blå strukturforløb gennem de tidligere industriområder.

Efterfølgende er der i vandplanen blevet stillet krav om, etablering af en god økologisk tilstand i Østerå. Et krav som en åbning af Østerå kan sikre imødekommet. Endvidere giver projektet en mere effektiv afledning af overfladevand som en tiltrængt klimasikring af byen. Projektet handler således om både byomdannelse, byrum/landskaber, grønne forbindelser, vandmiljø og klimatilpasning/klimasikring.

Den løsning, der i 2009 blev regnet med og skitseret på, forudsatte at Østerå og de to landgrøfter blev adskilt i 2 særskilte forløb. Imidlertid har Kommunen forbedret vandmiljøet siden da, og der stilles med de nye vandplaner også krav til at overløbsbygværker med opspædet spildevand til Østerå og de to landgrøfter, Vestre- og Østre landgrøft, skal være fjernet inden 2019. Dette betyder, at det ikke længere er nødvendigt at adskille de to vandsystemer - Åen og landgrøfterne - for at opnå god økologisk tilstand.

Miljø- og Energiforvaltningen og By- og Landskabsforvaltningen indstiller, at der fremover arbejdes med en model, hvor Østerå og Vestre og Østre Landgrøfter ikke adskilles i to særskilte forløb, men indgår i en samlet fleksibel løsningsmodel

Den fleksible løsningsmodel giver følgende fordele i forhold til den tidligere foreslåede 2. delte løsning.

Etapedeling:

Med den fleksible løsning kan projektet etapeopdeles, og de enkelte deltrækninger kan udføres uafhængigt af hinanden. Da stillingtagen til de enkelte delstaper også indbefatter planlægning og finansiering af de enkelte byrum, betyder denne løsningsmodel meget større frihed til at udvikle byrummene i takt med, at byplanlægningen er klar. Etapedelingen betyder, at finansieringen af åbningen også kan ske i etaper.

Økonomi:

Anlægsudgifter til den fleksible løsning er klart billigere at gennemføre end den, hvor vandløbene holdes adskilte. De eksisterende og foreløbige beregninger tyder på, at den fleksible model er 10-20 mio. kr. billigere at gennemføre end den delte løsning. Dette betyder, at den samlede sum for åbning af Østerå vil være ca. 80-90 mio. kr. i stedet for 100-110 mio. kr.

Vandmiljø:

Både den delte og den samlede løsning vil kunne sikre god økologisk tilstand i Østerå. Med de nye vandplaner stilles der som nævnt tidligere - krav til, at overløbsbygværker med opspædet spildevand til Østerå og landgrøfterne skal være fjernet inden 2019. Dette skal gennemføres og finansieres af Aalborg Forsyning, Kloak A/S. Det er derfor ikke længere en forudsætning, at Østerå skal adskilles fra landgrøfterne for at opnå god økologisk tilstand og dermed sikre målopfyldelse i åen.

Dertil kommer, at Østerå har en større faldhøjde fra Gabriel til fjorden end den har længere opstrøms. Det giver mulighed for, at åen gennem byen kan få meget gode fysiske betingelser for et rigt dyre- og planteliv og dermed blive en attraktiv å.

Ved den fleksible løsning vil fordelingen af faldet på de enkelte delstrækninger være meget mere gunstig for Østerå end ved den 2.delte løsningsmodel. Derved vil åen også være mere robust over for mindre påvirkninger af åens vandkvalitet ved f.eks. udløb fra befæstede arealer. For at sikre et godt vandmiljø, og efterle-

velse af vandplanens krav, er det helt afgørende, at åen gennem hele byen etableres så, der skabes de sammen fysiske og hydrologiske vilkår som i et naturligt vandløb. Den fleksible løsning sikre de bedste vilkår herfor.

Afvanding/klima:

Begge løsninger vil kunne give afvandingsmæssige gevinster, og dermed bidrage til at mindske risikoen for oversvømmelser i Aalborg.

Byrum/byudvikling:

Musikkens Plads:

Projektet, som allerede er planlagt og skitseprojekteret i et samarbejde mellem Aalborg Kommune og Enggaard A/S, går ud på at åbne den nuværende kanal fra Nyhavnsgade til fjorden mellem Musikkens Hus og Østre Havn, og gøre vandet tilgængeligt med trapper, ramper og opholdspladser. Kanalen indeholder vand fra både Østerå og landgrøfterne. I denne etape vil der være særlig fokus på at skabe gode fysiske og hydrologiske vilkår, som sikrer, at Åen fungerer som en naturlig å. Dette for at sikre, at der ikke som følgende af Limfjordens skiftende vandstand opstår stillestående brakvand. Denne del er således allerede finansieret og udgør med den nye model den 1. etape i det store projekt "Åbning af Østerå".

Teglgårds Plads:

Østerås forløb fra Karolinelund til Nyhavnsgade er muliggjort med en reservation tværs over Teglgårds Plads. Andre muligheder skal dog også undersøges – bl.a. at åen i stedet kan åbnes foran indgangen til Karolinelund og derved indgå som en del af byrummet.

Karolinelund:

Der er igangsat en proces for en helhedsplan for indretning og brug af Karolinelund. Åbning af Østerå gennem Karolinelund indgår heri, som en forholdsvis lang strækning af Østerå med en relativ lille anlægsudgift. Åen vil kunne integreres i den grønne park og vil udgøre en helhed sammen med Teglgårds Plads og Musikkens Plads. På grund af den store omkostningseffektivitet, hvor en lang strækning kan åbnes for skønnet under 10 mio. kr., vil denne delstrækning udgøre en oplagt 2. etape.

Godsbanearealet:

Åbning af åen indgår her som en helhed i den planlagte "Åparken", og det vil være hensigtsmæssigt at etablere åforløbet og parken samtidigt. I den fleksible løsning ledes også vandet fra landgrøfterne, evt. kun Vestre Landgrøft, over Godsbanearealet. Åparkprojektet skal samlet set fungere som et klimademonstrationsprojekt til forsinkelse af regnvand. Demonstrationsprojektet vil blive mere helstøbt med den fleksible løsning, idet der ved kraftig regn kommer store vandmængder fra regnbetingede udløb til landgrøfterne, som midlertidig kan opsamles i Åparken. Derved udjævnes vandføringerne i Øster Å ved kraftig regn.

Håndværkerkvarteret:

Østerå løber i dag langs Håndværkerkvarteret fra Østre Alle til Sønderbro. Strækningen blev åbnet i begyndelse af 1990'erne ved at dækket over betonkassen blev fjernet. Den fleksible løsning giver flere muligheder for, at der fortsat kan være et vandelement her i en udvikling af området, fx i form af vandet fra Østre Landgrøft alene, selvom Øster Å forlægges til godsbanearealet.

Området omkring Gabriel:

Med den fleksible model bliver der tale om et projekt, der skal sikre at fisk og smådyr frit kan vandre forbi de to niveauspring i Østerå ved Gabriel. Udjævningen af de to niveauspring vil give åen et større fald på en strækning fra Østre Alle og opstrøms. Derved kan der her skabes værdifulde gydeområder i Østerå, på en strækning inden sammenløbet med de to landkanaler. Forbedring af opholdsmuligheder ved åen og den rekreative sø samt opgradering af stisystemet i området omkring Gabriel kan med fordel tænkes sammen med selve projektet om sikring af vandmiljøet.

I vedlagte bilag findes en kort beskrivelse af de to løsningsmodeller, inkl. to kort.

Forvaltningernes samlede anbefaling.

Som beskrevet ovenfor er der følgende fordele ved den fleksible model:

- 1) En etapeopdeling af åbningen kan gennemføres, hvorved én etape kan finansieres adgangen
- 2) Den giver de bedste muligheder for at genskabe en åben Å, der har samme fysiske og hydrologiske forhold som en naturlig å herunder gode strømforhold.
- 3) Den samlede åbning forventes at være billigere
- 4) Åbningen af 2. etape gennem Karolinelund kan teknisk set gennemføres allerede fra 2016.

Bilag:

Bilag til indstilling om løsningsmodel for åbning af Østerå

Kort 1, delt løsningsmodel

Kort 2, fleksibel løsningsmodel